

کتاب شب امتحان فارسی نهم از ۴ قسمت اصلی تشکیل شده است که به صورت زیر است:

۱- **آزمون‌های نوبت اول:** آزمون‌های شماره ۱ تا ۸ این کتاب مربوط به مباحث نوبت اول است که خودش به دو قسمت تقسیم می‌شود:

(الف) **آزمون‌های طبقه‌بندی‌شده:** آزمون‌های شماره ۱ تا ۴ را درس به درس طبقه‌بندی کرده‌ایم. بنابراین شما به راحتی می‌توانید پس از خواندن هر درس از درس‌نامه تعدادی سؤال را بررسی کنید. حواستان باشد این آزمون‌ها هم، ۲۰ نمره‌ای و مثل یک آزمون کامل هستند.

(ب) **آزمون‌های طبقه‌بندی‌نشده:** آزمون شماره ۵ تا ۸ را طبقه‌بندی نکرده‌ایم تا چهار آزمون نوبت اول مشابه آزمون‌های شما باشد که معلمان از شما خواهد گرفت.

۲- **آزمون‌های نوبت دوم:** آزمون‌های شماره ۹ تا ۲۴ از کل کتاب است. این آزمون‌ها از آزمون‌های **هماهنگ استانی** انتخاب شده است. این قسمت هم، خودش به ۲ بخش تقسیم می‌شود:

(الف) **آزمون‌های طبقه‌بندی‌شده:** آزمون‌های شماره ۹ تا ۱۶ را که برای نوبت دوم طرح شده‌اند، هم طبقه‌بندی کرده‌ایم. با این کار باز هم می‌توانید پس از خواندن هر درس تعدادی سؤال مرتبط با آن درس را پاسخ دهید. هر کدام از این آزمون‌ها هم، ۱۰ نمره دارند در واقع در این بخش، شما ۴ آزمون کامل هماهنگ استانی را می‌بینید. ما فقط آن‌ها را طبقه‌بندی کرده‌ایم.

(ب) **آزمون‌های طبقه‌بندی‌نشده:** آزمون‌های شماره ۱۷ تا ۲۴ را طبقه‌بندی نکرده‌ایم؛ پس، در این بخش ۸ آزمون هماهنگ استانی را بدون هیچ تغییری می‌بینید.

۳- **پاسخ‌نامه تشریحی آزمون‌ها:** در پاسخ تشریحی آزمون‌ها تمام آن‌چه را که شما باید در امتحان بنویسید تا نمره کامل کسب کنید، برایتان نوشته‌ایم.

۴- **درس‌نامه کامل شب امتحانی:** این قسمت برگ برنده شما نسبت به کسانی است که این کتاب را نمی‌خوانند (📖) در این قسمت تمام آن‌چه را که شما برای گرفتن نمره عالی در امتحان فارسی نهم نیاز دارید، تنها در ۱۹ صفحه آورده‌ایم، بخوانید و لذتش را ببرید!
یک راه‌کار: موقع امتحان‌های نوبت اول، می‌توانید از سؤال‌های درس‌های ۱ تا ۹ آزمون‌های ۹ تا ۱۶ هم استفاده کنید.

فهرست

شماره صفحات

نوبت	آزمون	پاسخ‌نامه	شماره صفحات
اول	۳	۳۵	آزمون شماره ۱ (طبقه‌بندی‌شده)
اول	۴	۳۵	آزمون شماره ۲ (طبقه‌بندی‌شده)
اول	۵	۳۵	آزمون شماره ۳ (طبقه‌بندی‌شده)
اول	۷	۳۵	آزمون شماره ۴ (طبقه‌بندی‌شده)
اول	۸	۳۶	آزمون شماره ۵ (طبقه‌بندی‌نشده)
اول	۹	۳۶	آزمون شماره ۶ (طبقه‌بندی‌نشده)
اول	۱۰	۳۶	آزمون شماره ۷ (طبقه‌بندی‌نشده)
اول	۱۱	۳۷	آزمون شماره ۸ (طبقه‌بندی‌نشده)
دوم	۱۲	۳۷	آزمون شماره ۹ (طبقه‌بندی‌شده)
دوم	۱۴	۳۷	آزمون شماره ۱۰ (طبقه‌بندی‌شده)
دوم	۱۶	۳۷	آزمون شماره ۱۱ (طبقه‌بندی‌شده)
دوم	۱۸	۳۸	آزمون شماره ۱۲ (طبقه‌بندی‌شده)
دوم	۲۰	۳۸	آزمون شماره ۱۳ (طبقه‌بندی‌شده)
دوم	۲۲	۳۸	آزمون شماره ۱۴ (طبقه‌بندی‌شده)
دوم	۲۴	۳۸	آزمون شماره ۱۵ (طبقه‌بندی‌شده)
دوم	۲۶	۳۹	آزمون شماره ۱۶ (طبقه‌بندی‌شده)
دوم	۲۷	۳۹	آزمون شماره ۱۷ (طبقه‌بندی‌نشده)
دوم	۲۸	۳۹	آزمون شماره ۱۸ (طبقه‌بندی‌نشده)
دوم	۲۹	۴۰	آزمون شماره ۱۹ (طبقه‌بندی‌نشده)
دوم	۳۰	۴۰	آزمون شماره ۲۰ (طبقه‌بندی‌نشده)
دوم	۳۱	۴۰	آزمون شماره ۲۱ (طبقه‌بندی‌نشده)
دوم	۳۲	۴۰	آزمون شماره ۲۲ (طبقه‌بندی‌نشده)
دوم	۳۳	۴۱	آزمون شماره ۲۳ (طبقه‌بندی‌نشده)
دوم	۳۴	۴۱	آزمون شماره ۲۴ (طبقه‌بندی‌نشده)

۴۲

درس‌نامه توپ برای شب امتحان

پارم‌بندی درس

فارسی نهم

موضوع	نوبت اول	نوبت دوم	
		نیمه اول	نیمه دوم
معنی شعر و نثر	۳	۱	۲
شناخت و معنی واژه	۱	۰/۵	۱
درک متن	۲	۰/۵	۱
دانش‌های زبانی و ادبی	۲	۰/۵	۱/۵
خودارزیابی	۱/۵	۰/۵	۱
تاریخ ادبیات	۰/۵	-	۰/۵
جمع	۱۰		۱۰

ردیف	آزمون شماره ۱	فارسی	نوبت اول	زمان آزمون: ۴۰ دقیقه	kheilisabz.com	نمره
۱	۱	معنی و مفهوم بیت زیر را بنویسید. «ستودن نداند کس او را چو هست میان، بندگی را ببایدت بست»	ستایش	پایه نهم متوسطه اول		۱
۲	۲	پیام بیت «سعدیا، راست زوان گوی سعادت بردند/ راستی کن که به منزل نرسد، کج رفتار» را بنویسید.	درس اول	۰/۵		۰/۵
۳	۳	گزینه درست را انتخاب کنید. «کیمیای سعادت» اثر کیست؟	درس دوم	۰/۲۵		۰/۲۵
۴	۴	در متن زیر، غلط‌های املائی را پیدا کنید و شکل درست آن‌ها را بنویسید. «هر چه در وجود است، همه سنخ خدای تعالی است؛ چون کوه‌ها و نه‌رها و رعدوبرق و قوص قزح ...»		۰/۵		۰/۵
۵	۵	در گروه اسمی «این چهار دانش آموز» وابسته‌ها را پیدا کنید و انواع آن را بنویسید.		۰/۵		۰/۵
۶	۶	معنی عبارت مقابل را بنویسید. «درختی که تو امروز نشانی، میوه آن کجا توانی خورد؟»	درس سوم	۰/۵		۰/۵
۷	۷	هم خانواده واژه‌های زیر را بنویسید. (برای هر کدام ۱ مورد) غنیمت:		۰/۵		۰/۵
۸	۸	معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید. الف) مصاحبت با دوست خوب به ما آرامش می‌دهد. پ) سگ اصحاب کهف	درس چهارم	۱		۱
۹	۹	اخلاق ناصری نوشته کیست؟	درس ششم	۰/۲۵		۰/۲۵
۱۰	۱۰	هنگام سخن گفتن دیگران به چه نکاتی باید توجه کرد؟		۰/۷۵		۰/۷۵
۱۱	۱۱	با توجه به متن زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید. «بدان که مردم بی‌هنر، مادام بی‌سود باشد، چون مگیلان که تن دارد و سایه ندارد ... جهد کن که اگرچه اصیل و گوهری باشی، گوهر تن نیز داری که گوهر تن از گوهر اصل بهتر بود ...» الف) یک تشبیه در این متن بیابید و ارکان اصلی آن را بنویسید. ب) نویسنده این متن چه چیزی را از اصل و نسب ارزشمندتر می‌داند؟ پ) معنی واژه مشخص شده را بنویسید. ت) منظور از «گوهری بودن» در این متن چیست؟ ث) به اعتقاد نویسنده، انسان بی‌ثمر چه انسانی است؟		۰/۵ ۰/۲۵ ۰/۲۵ ۰/۲۵ ۰/۲۵		۰/۵ ۰/۲۵ ۰/۲۵ ۰/۲۵ ۰/۲۵
۱۲	۱۲	با توجه به غزل «بوست گم‌گشته باز آید به کنعان ...»، چه چیزی پذیرش سختی‌ها را برای حافظ آسان کرده است؟	درس هفتم	۰/۷۵		۰/۷۵
۱۳	۱۳	معنی و مفهوم بیت زیر را بنویسید. «دریغ است ایران که ویران شود گنم پلنگان و شیران شود»	درس هشتم	۱		۱
۱۴	۱۴	در بیت زیر آرایه تضاد را مشخص کنید. «دشمن دانا که غم جان بود بهتر از آن دوست که نادان بود»	درس نهم	۰/۵		۰/۵
۱۵	۱۵	منظور از عبارات کنایی زیر را بنویسید. الف) شمع وجودش به خاموشی می‌گراید. ب) دیده از جهان فروبست.		۰/۵		۰/۵
۱۰	موفق باشید	جمع نمرات				

نمبره	پایه نهم متوسطه اول	آزمون شماره ۸	فارسی	نوبت اول	زمان آزمون: ۴۰ دقیقه	kheilisabz.com
۱	۱	الف) معنی شعر و نثر ابیات و عبارات زیر را به فارسی روان بازنویسی کنید.	۱	نیابد بدو نیز اندیشه راه	۱	که او برتر از نام و از جایگاه
۱	۲	اگر مردم را با گوهر اصل، گوهر هنر نباشد، صحبت هیچ کس را به کار نیاید.	۲	در تن رنجورش رمقی باقی نمانده بود و کم کم شمع وجودش به خاموشی می گرایید.	۱	
۱	۳	ب) معنی واژه معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید.	۴	عقل حیران شود از خوشه ز زین <u>عنب</u> .	۱	
۱	۵	و چون دیبای هفت‌رنگ گردد.	۵	تا چند <u>منزوی</u> ، در کنج خلوتی؟	۱	دربسته تا به کی، در <u>محبس</u> تنی؟
۰/۵	۷	پ) درک مطلب عبارت «المؤمن مرآة المؤمن» با کدام بیت تناسب مفهومی دارد؟	۷	☐ (۱) آینه چون نقش تو بنمود راست	۰/۵	خود شکن، آینه‌شکستن خطاست
۰/۵	۸	☐ (۲) چون که مؤمن آینه مؤمن بود	۸	شاعر در بیت زیر چه توصیه‌ای دارد؟	۰/۵	روی او ز آلودگی ایمن بود
۱	۹	☐ (۳) آینه‌ات دانی چرا غماز نیست	۹	«در بیابان گر به شوق کعبه خواهی زد قدم سرزنش‌ها گر کند خار مگیلان غم مخور»	۱	زان‌که زنگار از رخس ممتاز نیست
۱	۱۰	ت) دانش‌های زبانی و ادبی نوع صفت‌ها را در گروه‌های اسمی زیر، به عنوان مناسب آن‌ها وصل کنید.	۱۰	منظور از قسمت مشخص شده در متن زیر چیست؟ این متن چه توصیه‌ای دارد؟ «کسی را نصیحت مگوی و پند مده، خاصه کسی را که پند نشنود که او خود اوفتد.»	۱	
۰/۵	۱۱	بزرگ‌ترین کتاب	۱۱	متضاد واژه‌های زیر را بنویسید.	۰/۵	ب) صفت برتر
۰/۵	۱۲	این کتاب	۱۲	نهران: فروزان:	۰/۵	صفت بیانی
۰/۷۵	۱۳	کتابی ارزشمند	۱۳	املائی کدام گزینه درست است؟	۰/۷۵	صفت برترین
۰/۷۵	۱۴	کتابی بهتر	۱۴	۱) تو را فرموده است تا در آن نذر کنی. ۲) تو را فرموده است تا در آن نظر کنی.	۰/۷۵	صفت اشاره
۰/۵	۱۵	تاریخ ادبیات	۱۵	ث) خودارزیابی مفهوم عبارت «هر یکی را آن چه به کار باید، داد» را توضیح دهید.	۰/۵	
۱۰	جمع نمرات	موفق باشید		ج) تاریخ ادبیات کتاب اثر محمد بن منور است.		

فارسی	نوبت دوم	زمان آزمون: ۴۰ دقیقه	kheilisabz.com	شماره												
ردیف	آزمون شماره ۱۶			نمره												
۱	<p>معنی بیت زیر را بنویسید.</p> <p>«تا قیامت سخن اندر کرم و رحمت او همه گویند و یکی گفته نباید ز هزار»</p>			۱												
۰/۵	<p>منظور از عبارت «راحت داده‌اند تا در بستان معرفت حق تعالی تماشا کنی.» چیست؟</p>			۲												
۰/۵	<p>آرایه‌های بیت زیر را بیابید و بنویسید. (دو مورد کافی است).</p> <p>«همی دانه و خوشه خروار شد ز آغاز هر خوشه خروار نیست»</p>			۳												
۰/۵	<p>ویژگی مشترک آینه و دوست را بنویسید.</p>			۴												
۰/۵	<p>معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید. «دوستی فقیه و دانشمند بر بالین وی حاضر آمد.»</p>			۵												
۰/۵	<p>هر یک از فعل‌های زیر را به مورد مناسب خود وصل کنید. (یک مورد اضافه است).</p> <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="text-align: center;">(الف)</td> <td style="width: 20px;"></td> <td style="text-align: center;">(ب)</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">داشتم می‌رفتم</td> <td style="text-align: center;">■</td> <td style="text-align: center;">ماضی بعید</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">می‌رفتم</td> <td style="text-align: center;">■</td> <td style="text-align: center;">ماضی مستمر</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td style="text-align: center;">ماضی استمراری</td> </tr> </table>			(الف)		(ب)	داشتم می‌رفتم	■	ماضی بعید	می‌رفتم	■	ماضی مستمر			ماضی استمراری	۶
(الف)		(ب)														
داشتم می‌رفتم	■	ماضی بعید														
می‌رفتم	■	ماضی مستمر														
		ماضی استمراری														
۰/۵	<p>معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید.</p> <p>(الف) یک روز ناگهان از آسمان آتش بارید و حیات معمول شهر متوقف شد.</p> <p>(ب) مسجد جامع، مظهر همه آن آرزویی بود که جز در بازپس‌گیری شهر برآورده نمی‌شد.</p>			۷												
۰/۵	<p>معنی «غنیمت شمردن» با توجه به متن مقابل چیست؟ «ای ابوذر، پنج چیز را پیش از پنج چیز، غنیمت شمار.»</p>			۸												
۰/۵	<p>معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید. «نام تو زخصت رویش است و طراوت.»</p>			۹												
۱	<p>معنی بیت زیر را بنویسید.</p> <p>«پرسش تشنگی را تو آبی، جوابی ریگ‌های بیابان تو را می‌شناسند»</p>			۱۰												
۱	<p>در جمله‌های زیر قیدها را مشخص کنید.</p> <p>(الف) تو هم شایسته سخن بگو. (ب) من اکنون کاری ندارم. (پ) دیروز باران بارید.</p>			۱۱												
۱	<p>متن زیر را به فارسی روان امروزی بازگردانید.</p> <p>«اگر از این قوه‌ها حافظه را نمی‌داشت، چگونه بود حال او و چه خلل‌ها داخل می‌شد در کارهای او.»</p>			۱۲												
۰/۵	<p>با توجه به متن زیر، چرا خداوند آدمی را از دانستن برخی امور منع کرده است؟</p> <p>«ومنع کرده است از آدمی، دانستن امری چندرا که در شأن و طاق او نیست دانستن آنها؛ مانند امور آینده و آنچه در دل‌های مردم است و مانند این‌ها.»</p>			۱۳												
۱	<p>چرا روباه دوست داشت اهلی شود؟</p>			۱۴												
۰/۵	<p>نام نویسنده «داستان‌هایی برای فکر کردن» را بنویسید.</p>			۱۵												
۱۰	<p>موفق باشید</p>			جمع نمرات												

شماره	kheilisabz.com	زمان آزمون: ۴۰ دقیقه	نوبت دوم	فارسی
نمره	پایه نهم متوسطه اول		آزمون شماره ۳۴	
۱	الف) معنی شعر و نثر			
۱	عبارات و ابیات زیر را به فارسی روان بازنویسی کنید.			
۱	کودکان می‌انگارند که فرصتی پایان‌ناپذیر برای زیستن دارند؛ اما چنین نیست.	۱		
۱	دلا غافل ز سبحانی چه حاصل	۲		
۱	مطیع نفس شیطانی چه حاصل	۳		
۱	چشمه‌های خروشان تو را می‌شناسند			
۱/۵	ب) معنی واژه			
۱/۵	معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید.			
۱/۵	ستودن <u>ندانند</u> کسی او را چو هست	۴		
۱/۵	میان، بندگی را ببایدت بست	۵		
۱/۵	سخنان ما را شنیده و با <u>متانت</u> جواب گفته است؛ لذا تو هم شایسته با ما سخن بگو.			
۱/۵	همچون <u>آذرخشی</u> که در دل تاریک شب بدرخشد.			
۱/۵	جمعیت، مات و <u>میهوت</u> مانده بود.			
۰/۵	پ) درک متن			
۰/۵	مفهوم «ز گهواره تا گور دانش بجوی» چیست؟			
۰/۵	بیت زیر کدام ویژگی را ستایش می‌کند؟	۹		
۰/۵	«هر که در او جوهر دانایی است	۱۰		
۰/۵	بر همه کاریش توانایی است»			
۰/۵	منظور از «فردا» و «نامه» در بیت زیر چیست؟			
۰/۵	«چو فردا نامه‌خوانان نامه خوانند	۱۱		
۰/۵	تو وینی نامه خود ننگت آبو»			
۱	ت) دانش‌های زبانی و ادبی			
۱	املاي درست هر یک از واژه‌های زیر را پس از افزودن نشانه‌ناشناختگی «ی» بنویسید.			
۰/۵	دانشجو + ی ←	۱۲		
۰/۵	شازده + ی ←			
۰/۵	ستاره + ی ←			
۰/۵	«مشبه» و «مشبه‌به» را در عبارت زیر پیدا کنید و بنویسید.			
۰/۵	«خرمشهر شقایقی خون‌رنگ است که داغ جنگ بر سینه دارد.»			
۰/۵	با توجه به جمله‌ها، صفت مناسب هر کدام را انتخاب کنید.			
۰/۵	الف) میهن ما از هر کشور دیگر جهان است. (زیبا - زیباتر - زیباترین)	۱۳		
۰/۵	ب) احمد یکی از دوستان من است. (بهتر - بهترین)			
۱/۵	ث) خودارزیابی			
۱/۵	با توجه به درس «آرزو» چرا شاعر می‌گوید که انسان باید دشمن هم داشته باشد؟			
۰/۵	ج) تاریخ ادبیات			
۰/۵	بهارستان جامی به تقلید از کدام کتاب سروده شد؟			
۱۰	جمع نمرات	موفق باشید		

- ۱- کسی نمی‌تواند او را آن‌گونه که شایسته اوست ستایش کند؛ پس فقط باید برای بندگی او آماده شد. (ندانند = نمی‌تواند، میان‌بستن = آماده‌شدن)
- ۲- موفقیت و پیروزی آدمی به درستکاری او بستگی دارد و اگر کسی راه درست را کنار بگذارد به هدف و مقصد اصلی که خوشبختی انسان است، نخواهد رسید. (هواستون به کتایه‌های بیت باشه!)
- ۳- گزینه «۱» محمد غزالی
- ۴- صنع ← ضنع، قوص قرح ← قوس قرح
- ۵- این نوع ← وابسته پیشین، چهار نوع ← وابسته پیشین (وابسته‌های پیشین پیش از هسته میان و وابسته‌های پسین بعد از هسته، پس اول باید هسته رو پیدا کنی!)
- ۶- درختی که تو امروز می‌کاری کی می‌توانی میوه‌اش را بخوری؟ (نمی‌توانی و عمرت به تو این فرصت را نمی‌دهد. در معنی کردن، به پرسش انکاری دقت کنید!)
- ۷- غنیمت: مغتنم، غنائم / رابطه: ربط، ارتباط، مرتبط (برای هر کدام ذکر یک نمونه کافی است.)
- ۸- الف) همنشینی، دوستی
ب) بلاها و سختی‌های بزرگ، جمع «مصیبت»
پ) یاران، جمع «صاحب» / ت) ویژگی‌ها، جمع «خصلت»
- ۹- نوشته خواجه نصیرالدین توسی
- ۱۰- وقتی دیگران با هم سخن می‌گویند به گفت‌وگوی آن‌ها دقت نکنیم و اگر بخواهند چیزی را از ما پنهان کنند، به دنبال شنیدن آن نباشیم و تا زمانی که ما را در گفت‌وگویشان شرکت نداده‌اند، مداخله نکنیم.
- ۱۱- الف) تشبیه انسان بی‌هنر به بوته مغیلان ← انسان بی‌هنر «مشبه» و بوته مغیلان «مشبه‌به» (معنی مغیلان یادتان هست؟ بوته خار که به هیچ دردی نمی‌خورد.)
ب) گوهر تن: یعنی قابلیت‌هایی که خود انسان در طول زندگی کسب می‌کند.
پ) گیاهی خاردار که میوه‌هایی شبیه باقلا دارد. (در قدیم فکر می‌کردند که دیوها و غول‌های بیابانی زیر این بوته‌ها پنهان می‌شوند و مسافران را گمراه می‌کنند.)
ت) انسان با اصل و نسب
ث) انسانی که بی‌هنر و بی‌فضیلت باشد و برای مردم سودی نداشته باشد.
- ۱۲- توکل به خدا، امید به لطف او و یاری گرفتن از دعا و قرآن کریم
- ۱۳- مایه تأسف است اگر بگذاریم ایران شکوه خود را از دست بدهد و تسلیم بیگانگان شود.
- ۱۴- دانا و نادان - دشمن و دوست
- ۱۵- الف) در حال مرگ بود، در حال جان‌کندن بود.
ب) مُرد، از دنیا رفت.

آزمون شماره ۸ (نوبت اول)

- ۱- اندیشه انسان هم نمی‌تواند او را درک کند؛ زیرا او از هر نام و جایگاهی برتر است.
- ۲- اگر کسی در کنار اصالت خانوادگی، از خودش هنر و اصالتی نداشته باشد (فن و هنر بلد نباشد)، به درد دوستی نمی‌خورد.
- ۳- تاب و توانی در بدن بیمارش نمانده بود و در حال جان‌کندن بود. (ببینید! جانش را به شمعی تشبیه کرده که در حال خاموش شدن است).
- ۴- انگور
- ۵- پارچه ابریشمی رنگین
- ۶- گوشه‌گیر، گوشه‌نشین، کسی که از مردم کناره می‌گیرد. - زندان، محل حبس
- ۷- گزینه «۲» (مصرع اول این بیت دقیقاً ترجمه حدیث است).
- ۸- ناامیدشدن از دستیابی به هدف و تحمل سختی‌های آن
- ۹- خودش تجربه می‌کند و می‌فهمد - پند و نصیحت ندادن به کسی که در این مورد حرف‌شنوی ندارد.
- ۱۰- بزرگ‌ترین کتاب ← صفت برترین / این کتاب ← صفت اشاره کتابی ارزشمند ← صفت بیانی / کتابی بهتر ← صفت برتر
- ۱۱- نهان متضاد ← آشکار
فروزان متضاد ← تاریک، بی‌نور
- ۱۲- گزینه «۲» (به تفاوت معنی «نذر» با «نظر» دقت کنید).
- ۱۳- خداوند به هر کدام از موجودات، چیزی که لازم داشتند عطا کرد (و در آفرینش آن‌ها نقصی نگذاشت).
- ۱۴- زیرا انسان همیشه تحت تأثیر رفتار و کردار دوست خود قرار می‌گیرد پس همنشینی با دوست بد به جان و ایمان ما آسیب می‌رساند و ما را کم‌کم به شخصیتی شبیه به او تبدیل می‌کند.
- ۱۵- اسرار التوحید

- ۱۴- زیرا می‌خواست زندگی‌اش تغییر کند و بدرخشد و محبت و دوستی برای او به انگیزه‌ای تبدیل شود که او به خاطر آن از لانه بیرون می‌آید.
- ۱۵- رابرت فیشر

آزمون شماره ۱۶ (نوبت دوم)

- ۱- اگر همه انسان‌ها تا روز قیامت هم از بخشش و مهربانی او سخن بگویند باز هم نمی‌توانند یک هزارم آن را بگویند.
 - ۲- به انسان اجازه داده‌اند تا با بهره‌گیری از عقل و وحی به شناخت خداوند برسد.
 - ۳- تناسب: دانه، خوشه، خروار - تضاد: دانه و خوشه (کم و حقیر) با خروار (زیاد)
 - ۴- اگر پاک باشند به انسان در برطرف کردن عیب‌هایش کمک می‌کنند.
 - ۵- فقیه: دانشمند، عالم / بالین: بستر، بالای سر
 - ۶- داشتم می‌رفتم ← ماضی مستمر، می‌رفتم ← ماضی استمراری
 - ۷- الف) زندگی (ب) نشان‌دهنده، نماد
 - ۸- سودبردن، استفاده کردن
 - ۹- رخصت: اجازه / طراوت: تازگی، شادابی
 - ۱۰- تو مانند آب، پاسخی برای تشنگی (خواهش عاشقان) هستی، حتی سنگریزه‌های بیابان (یا عاشقان حقیرت) نیز تو را می‌شناسند.
 - ۱۱- الف) شایسته (ب) اکنون
پ) دیروز (ت) دوباره
- (قبیله همون کلمه‌هایی هستن که حالت یا زمان و مکان نهاد یا فعل رو نشون می‌دن و آگه از جمله حذف بشن معنی جمله ناقص نمی‌شه!)
- ۱۲- اگر انسان از میان این قوه‌ها و نیروهای درونی، برای مثال حافظه را نداشت چه می‌شد و چه کاستی‌ها و نقص‌هایی در کارهایش پیش می‌آمد؟
 - ۱۳- زیرا دانستن این امور نه در شأن انسان است و نه انسان تحمل دانستن آن‌ها را دارد.

آزمون شماره ۲۴ (نوبت دوم)

- ۱- بچه‌ها فکر می‌کنند که برای زندگی کردن فرصتی تمام‌نشده‌ی دارند، اما این‌طور نیست.
- ۲- ای دل تو از خداوند غافل‌ی و از نفس شیطانی خود پیروی می‌کنی، این‌طور به نتیجه نمی‌رسی.
- ۳- ای امام رضا علیه السلام تو سرچشمه‌ی زندگی و حرکتی و برای همین است که چشمه‌های خروشان معرفت و امواج دریاها‌ی بخشایش تو را می‌شناسند.
- ۴- نمی‌تواند / کمر
- ۵- آهستگی، سنگینی در رفتار، وقار و استواری / بنابراین
- ۶- برق که از ابرها می‌جهد، صاعقه
- ۷- متحیر، سرگشته، حیران
- ۸- یعنی همیشه و در تمام مراحل زندگی به دنبال آموختن دانش باش.
- ۹- دانایی
- ۱۰- قیامت - نامه‌ی اعمال
- ۱۱- دانشجویی، شازده‌ای، نامه‌ای، ستاره‌ای
- ۱۲- مشبّه: خرمشهر (چه چیزی را تشبیه کرده؟ خرمشهر را)
- مشبّه‌به: شقایقی خون‌رنگ (به چه چیز تشبیه کرده؟ به شقایقی خون‌رنگ)
- ۱۳- الف) زیباتر (صفت برتر)
ب) بهترین (صفت برترین یا عالی)
- ۱۴- تا آن دشمن، انسان را نقد کند و از این طریق هم موجب اصلاح ایرادها شود و هم باعث شود که انسان مغرور و خودشیفته نشود.
- ۱۵- به تقلید از گلستان سعدی

آفرینش همه تنبیه خداوند دل است

شاید معنی این واژه‌ها را ندانی

مَلِک: پادشاه، فرمانروا (این‌جا: خداوند)	ذکر: یاد، وردی که مدام بر زبان بیاورند
کزین: که از این	گردان: گردنده، چرخنده
سپهر: آسمان	فروزنده: روشن کننده
ناهید: ستاره زهره	مهر: خورشید
بیننده: چشم (بینندگان: چشم‌ها)	مرنجان: رنج نده، به زحمت نینداز
پدو: به او	
میان‌بستن: بستن کمر بند، کنایه از آماده شدن برای کاری	
بُرنا: جوان	دید: چشم
بامداد: صبح زود	لیل: شب
نهار: روز	اقرار: اعتراف
فکرت: فکر، اندیشه، تأمل	
تسبیح: خدا را به پاکی یاد کردن، نیایش کردن	
مستمع: شنونده	جهالت: جهل، نادانی
الوان: جمع «لون»، رنگ‌ها	عنب: انگور
حَقّه: جعبه، ظرفی کوچک که در آن جواهر یا چیزهای دیگر نگاهداری می‌شود.	
تقدیر: فرمان خداوند، قسمت و سرنوشتی که خداوند برای بندگان خود معین فرموده است.	مسخر: رام و مطیع
کرم: بخشش، بزرگی	انعام: بخشش، نعمت دادن
گوی بردن: پیشی گرفتن، پیروز شدن (گوی سعادت بردن: کنایه از خوشبخت و سعادت‌مند شدن)	
کج رفتار: کسی که رفتار نادرست دارد.	درنگ: صبر، تأمل
معرفت: شناخت، علم	

معنی و مفهوم

به نام خداوند جان و خرد

به نام خداوند جان و خرد

کزین برتر اندیشه برنگذر

کارها را با نام خداوندی آغاز می‌کنم که جان و اندیشه را به ما داده است، زیرا که اندیشه انسان نمی‌تواند از این فراتر برود.

خداوند نام و خداوند جای

خداوند روزی ده رهنمای

خداوندی که نام و اعتبار و جایگاه را او به ما می‌بخشد، او که به ما روزی می‌دهد و ما را راهنمایی می‌کند.

خداوند کیوان و گردان سپهر

فروزنده ماه و ناهید و مهر

آفریننده ستاره زحل و آسمان چرخنده و روشنایی بخش ماه و ستاره زهره و خورشید.

به بینندگان، آفریننده را

نبینی، مرنجان دو بیننده را

ای انسان! با چشمانت نمی‌توانی خداوند را ببینی، پس چشم‌هایت را به زحمت نینداز.

مفهوم ناتوانی انسان در دیدن خدا

نیابد بدو نیز، اندیشه راه

که او برتر از نام و از جایگاه

فکر و اندیشه انسان توانایی درک او را ندارد زیرا او از هر نام و جایگاهی برتر است و در آن نمی‌گنجد.

مفهوم ناتوانی انسان در درک خداوند

ستودن نداند کس او را چو هست

میان بندگی را ببایدت بست

هیچ کس نمی‌تواند او را به شایستگی ستایش کند، بنابراین فقط باید برای بندگی کردن او آماده باشی و از او فرمان ببری.

مفهوم ناتوانی انسان در ستایش خداوند

توانا بود هر که دانا بود

ز دانش، دل پیر برنا بود

دانایی موجب توانایی است و به خاطر دانش، دل انسان پیر هم جوان و پویا می‌شود.

آفرینش همه تنبیه خداوند دل است

بامدادی که تفاوت نکند لیل و نهار

خوش بود دامن صحرا و تماشای بهار

در اولین روزهای بهاری که طول شب و روز یکسان است، تماشای بهار در دشت و صحرا چه لذتی دارد!

آفرینش همه تنبیه خداوند دل است

دل ندارد که ندارد به خداوند اقرار

آفرینش همه جهان برای آگاهی ما از وجود خداوند جان‌هاست و کسی که با وجود تمام نشانه‌های خلقت خداوند، به وجود او اعتراف نمی‌کند، دلش مرده است و حقیقت را نمی‌فهمد.

این‌همه نقش عجب، بر در و دیوار وجود

هر که فکرت نکند، نقش بود بر دیوار

با وجود این‌همه زیبایی‌های شگفت‌انگیز آفرینش، هر کس که به این نشانه‌ها فکر نکند، مثل نقاشی روی دیوار است، یعنی زنده نیست و درکی از حقیقت ندارد.

کوه و دریا و درختان همه در تسبیح‌اند

نه همه مستمعی فهم کند این اسرار

همه جهان در حال ستایش و نیایش خداوند هستند، اما هر شنونده‌ای صدای آنان را نمی‌شنود و این رازها را درک نمی‌کند.

مفهوم تمام جهان در حال عبادت و ستایش خدا هستند و فقط انسان آگاه می‌تواند این را درک کند.

خبرت هست که مرغان سحر می‌گویند

آخر ای خفته سر از خواب جهالت بردار

هیچ می‌دانی که پرندگان هنگام سحر، در حقیقت ما را صدا می‌کنند که از خواب جهل و نادانی بیدار شویم؟

تا کی آخر چو بنفشه سر غفلت در پیش؟

حیف باشد که تو در خوابی و نرگس بیدار

تا کی می خواهی مثل گل بنفشه سرت به سوی پایین باشد و گرفتار نادانی و گمراهی باشی؟ حیف است که چشم نرگس (همه موجودات) رو به حقایق هستی باز باشد و تو بی توجه و غافل باشی.

که تواند که دهد میوه الوان از چوب؟

یا که داند که برآرد گل صد برگ از خار؟

جز خدا چه کسی می تواند از شاخه های درختان، میوه های رنگارنگ به وجود بیاورد؟ یا از خار، گل صد برگ بیرون بیاورد؟

عقل حیران شود از خوشه زرین عنب

فهم عاجز شود از حقه یاقوت انار

عقل از دیدن خوشه طلایی رنگ انگور شگفت زده می شود و فهم از درک نظم دانه های انار که مثل یاقوتی در جعبه های نشسته اند، ناتوان است.

مفهوم ناتوانی انسان در درک چگونگی خلقت و شگفتی هایش

پاک و بی عیب خدایی که به تقدیر عزیز

ماه و خورشید مسخر کند و لیل و نهار

خداوند پاک و بی عیبی که با برنامه ریزی های دقیق او، ماه و خورشید و شب و روز رام و فرمانبردار او شده اند.

مفهوم همه جهان به فرمان خداوند پاک و بی عیب است.

تا قیامت سخن اندر کرم و رحمت او

همه گویند و یکی گفته نیاید ز هزار

اگر همه موجودات تا روز قیامت از بزرگی و بخشش و مهربانی خداوند بگویند، باز هم کم است و یکی از هزاران هم گفته نشده است.

مفهوم ناتوانی انسان در برشمردن مهربانی و بزرگی و بخشش خدا

نعمت بارخدا یا ز عدد بیرون است

شکر انعام تو هرگز نکند شکر گزار

خداوند، تو نعمت های بی شماری به ما دادی و انسان هرگز نمی تواند از تمام نعمت های تو سپاسگزاری کند.

مفهوم ناتوانی انسان در شکرگزاری خداوند

سعدیا راست روان گوی سعادت بردند

راستی کن که به منزل نرسد کج رفتار

ای سعدی، درستکاران سعادت مند و پیروز می شوند، تو نیز درستکار باش چون انسان بدرفتار هرگز به مقصود و هدفش نمی رسد.

حکایت سفر

پیوسته در خود سفر می کنم، تا هر چه نباید، از خود دور گردانم.

مدام به خود توجه می کنم و به اندیشه ها و رفتارم دقت می کنم تا هر چه را ناپسند است، از خود دور کنم.

واژه هایی که ارزش املائی دارند

ذکر - سپهر - فروزنده - ناهید - ستودن - نهار - تشبیه - اقرار - فکرت - تسبیح - مستمع - اسرار (جمع سر) - جهالت - غفلت - حیف - الوان - خار - حیران - خوشه - زرین - عنب - عاجز - فهم - حقه - یاقوت - تقدیر - مسخر - انعام - شکر گزار - معرفت

هم خوانده ها

ذکر؛ مذاکره؛ تذکر
تسبیح؛ سبحان
انعام؛ نعمت؛ مُنعم؛ نعیم
اقرار؛ مقرر؛ تقریر
مستمع؛ استماع؛ سمع
جهالت؛ جهل؛ جاهل؛ مجهول

غفلت؛ غافل؛ مغفول

عاجز؛ عجز؛ معجزه؛ عجوزه

تقدیر؛ مقدر؛ قادر؛ مقدر

معرفت؛ عرفان؛ تعریف؛ معرفی؛ عرف

حیران؛ حیرت؛ متحیر؛ تحیر

فهم؛ فهیم؛ مفهوم؛ تفهیم

مسخر؛ تسخیر

خودارزیابی

۱- چند نمونه از جلوه های زیبایی آفرینش و نعمت های خدا را در درس بیابید و بیان کنید.

میوه های رنگارنگ، گل صد برگ، خوشه طلایی انگور، دانه های انار

۲- مفهوم آیه ۴۴ سوره «اسراء» با کدام بیت درس، تناسب دارد؟

آیه این است: ﴿تَسْبِيحٌ لِّهٖ السَّمٰوٰتِ السَّبْعِ وَ الْاَرْضِ وَ مَنْ فِيهِنَّ وَ اِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهٖ وَ لٰكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ اِنَّهٗ كَانَ حَلِيْمًا غَفُوْرًا﴾

ترجمه: «آسمان های هفت گانه و زمین و کسانی که در آنها هستند، همه خدا را ستایش می کنند و هیچ موجودی نیست، مگر که حمد و ستایش او را بگوید. اما شما تسبیح و ستایش آنها را درک نمی کنید، و به درستی که خدا بردبار و آمرزنده است.»

مفهوم این آیه با بیت چهارم درس ارتباط و تناسب دارد:

کوه و دریا و درختان، همه در تسبیح اند

نه همه مستمعی فهم کند این اسرار

۳- پیام بیت پایانی شعر را توضیح دهید.

برای رسیدن به سعادت و خوشبختی، باید در گفتار و کردارمان راستی و حقیقت را رعایت کنیم، چون با رفتار نادرست به مقصد خود نمی رسیم.

نکات ادبی و زبانی

■ برای زیبایی سخن و بیان زیباتر و دلنشین تر منظور خود، از ادبیات بهره می گیریم. به همین دلیل ادبیات را زبان هنری یا زبان برتر می نامند. شعر هم جلوه ای از زبان ادبی است.

■ برای زیبا و جذاب کردن زبان هنری، از آرایه های ادبی استفاده می شود. سال های گذشته آرایه تشبیه، جان بخشی و مراعات نظیر (تناسب) را آموختید که آنها را مرور کوتاهی می کنیم.

تشبیه

تشبیه یعنی چیزی یا کسی را مانند کسی یا چیزی دیگر دانستن.

مثال دندان های او مانند مروارید سپید است.

تشبیه چهار رکن دارد:

رکن اول: مشبه، یعنی چیزی یا کسی که آن را به چیزی یا کسی دیگر شبیه می دانیم؛ در مثال: دندان ها.

رکن دوم: مشبه به، یعنی چیزی یا کسی که مشبه را به آن مانند کرده ایم؛ در مثال: مروارید.

رکن سوم: وجه شبه، ویژگی مشابهی که باعث شده آن دو چیز را شبیه هم بدانیم؛ در مثال: سپید بودن.

رکن چهارم: ادات تشبیه، یعنی واژه های که به کمک آن شبیه بودن دو چیز را نشان می دهیم؛ در مثال: مانند.

رکن سوم و چهارم تشبیه می توانند حذف شوند.

مثال

عقل حیران شود از خوشه زرین عنب

فهم عاجز شود از حقه یاقوت انار

تشبیه ۱: خوشه انگور مانند طلا، طلایی رنگ است.

تشبیه ۲: انار مثل جعبه کوچک دانه های یاقوت است.

به این آرایه تشخیص یا شخصیت بخشی هم می گویند. وقتی ویژگی مخصوص انسان را برای موجودی غیر انسانی به کار ببریم، از آرایه جان بخشی استفاده کرده ایم.

مثال

کوه و دریا و درختان همه در تسبیح اند

نه همه مستمعی فهم کند این اسرار

ویژگی تسبیح و عبادت کردن که کاری انسانی است به کوه و دریا و درختان نسبت داده شده است.

مراعات نظیر (تناسب)

وقتی چند واژه را که از نظر معنایی به هم نزدیک اند، کنار هم به کار ببریم، از آرایه مراعات نظیر استفاده کرده ایم.

مثلاً در بیت بالا، کوه و درختان و دریا، همه از عناصر طبیعت هستند و کنار هم به کار رفته اند.

نکته املایی

گاهی تغییر در یک واج، باعث تغییر در معنای آن می شود. مثلاً واژه «انعام» به معنای چهارپایان و واژه «إنعام» به معنی بخشش و نعمت دادن است.

تاریخ ادبیات

سنایی غزنوی: شاعر و عارف معروف ایرانی قرن ۶ و ۷، از آثار او: حدیقة الحقیقه، سیرالعباد الی المعاد، کارنامه بلخ

ابوالقاسم فردوسی: شاعر قرن چهار و پنج، ۲۵ یا ۳۰ سال را به سرودن شاهنامه گذراند. او در پاسداشت زبان فارسی نقش مهمی داشت.

سعدی: مشرف الدین مصلح بن عبدالله شیرازی، شاعر قرن ۷، آثار: بوستان (نظم)، گلستان (نثر آمیخته به نظم) و کلیات شامل قصاید و غزلیات و قطعات و ترجیع بند، رباعیات، مقالات و قصاید عربی

محمد بن متور: از نوادگان ابوسعید ابوالخیر (از عارفان بزرگ ایران) که کتابی به نام اسرار التوحید در شرح حال او نوشت.